

نگارش دکتر ژرف اوبر Dr. Joseph Auber

دادرس دادگاه استان کراکوی (لهستان)

تشکیلات دادگاههای عمومی در لهستان

بیتوته

هنگامیکه بعد از متجاوز از صد سال اسارت لهستان در نوامبر ۱۹۱۸ دوباره استقلال یافت و بتأسیس دولت جدیدی پرداخت در سرزمینهاییکه در قلمرو آن واقع شده بود چهار سیستم قضائی شیوع داشت و ازینرو دادگاههای عمومی آن دارای چهار قسم تشکیلات مختلف بودند که از دولتهائی که سابقاً سرزمینهای مزبور را اشغال کرده بودند بارت رسیده بود.

قانون گذاران لهستان باین امر کاملاً متوجه بودند که سیستمهای قضائی مختلفه در سرزمینهای لهستان تشکیل سنن مختلف داده و عرف و عادات قضائی جدیدی را بنیان نهاده بود و توده مردم هم بآن عادت کرده بطوری که هر تغییر ناگهانی در تشکیلات دادگاهها با احساسات امنیت قضائی مردم مضر واقع میشد و از طرف دیگر باید در نظر داشت که دادرسانی که با سیستمهای قضائی مختلف تربیت شده بودند با آسانی نمیتوانستند خود را با سیستم جدید آشنا سازند لازم بود که بایشان فرصت داد تا فکر خود را با سیستم جدید جور نمایند و در عین حال بک طبقه از دادرسانی که بقوانین جدید که متدرجاً وضع میشود آشنا باشند تربیت نمود که بتواند در یکی از مهمترین رشته فعالیت دولت شرکت جوید از طرف دیگر بایستی در نظر داشت که اوضاع واحوالی که در آن هر فردی نسبت به سرزمینی که در آن سکونت میکند دارای وضع حقوقی متفاوتی میباشد. با توجه باین اوضاع بود که جمهوری لهستان تقریباً بعد از بازگشت باستقلال شروع بیکمی کردن حقوق و وضع رشته قوانین در تمام سرزمینهای آن کشور که دارای ۳۵ میلیون جمعیت بودند نمود.*

این موضوع که این مقاله از آن بحث میکند منجر بوضع آئین نامه ۶ فوریه ۱۹۲۸ رئیس جمهور مبنی بر قانون ۲ اوت ۱۹۲۶ گردید که بر رئیس جمهور اجازه میداد آئین نامه‌هایی که اعتبار قانونی داشته باشد وضع نماید.

این امر به بدادگاههای عمومی امر دادرسی های مدنی و جزائی را تفویض نمود بشرط اینکه قوانین دیگری دادگاههای اختصاصی برای بعضی طبقه از اشخاص و با اوضاع مخصوصی تأسیس نکرده باشد مانند دادگاه نظامی و دادگاه اداری.

دادگاه

دادگاههای عمومی، طبقات ذیل تقسیم میشود:

دادگاه بخش - دادگاه شهرستان و دادگاه استان و دیوان تمیز این دادگاهها بنام جمهوری لهستان دادرسی میکنند. مقر دیوان تمیز در ورشو است. تأسیس و انحلال يك دادگاه فقط بوسیله يك قانون میتواند عملی شود. وزیر دادگستری دادگاههایی برای صغار در داخل دادگاههای عمومی تأسیس کند قانون کیفر لهستان يك آئین دادرسی خصوصی برای صغار بدون اینکه وجود دادگاهی برای صغار در قلمرو قضائی شهرستان معین در نظر گرفته شده باشد وضع نموده است. وزیر دادگستری همچنین حق دارد عده قضات تحقیقی را در دادگاه شهرستان و همچنین عده قضات تحقیقی دیگری که دارای اهمیت مخصوص در دادگاه استان هستند تعیین نماید.

صلاحیت دادرسی دادگاههای بخش محدود بحدودی است که قانون آئین دادرسی تعیین نموده است (اصولا در مواقعی که ارزش اشیاء مورد دعوی از ۲۵۰۰ زلوتی تجاوز نماید)

بعلاوه دادگاههای بخش به بعضی از امور قضائی که از طرف سایر دادگاهها چه داخلی و چه خارجی درخواست شده باشد رسیدگی میکنند و در صورت اخیر شرط است که معامله متقابله از طرف دولت دیگر ضمانت شده باشد.

هر دادگاه بخش از يك یا چند دادرس تشکیل میشود. یکی از دادرسان که از

طرف رئیس دادگاه استان تعیین میشود سمت ریاست خواهد داشت. هر امری توسط يك دادرس رسیدگی و حکم صادر خواهد شد. دادگاه شهرستان از يك رئیس و يك یا چند نایب رئیس و همچنین دادرسان تشکیل میشود. این دادگاهها بدو شعبه مدنی و کیفری تقسیم میشود و بعلاوه در جاهائیکه بازرگانی آن بعد قابل توجهی توسعه یافته باشد باهر وزیر دادگستری شعبه بازرگانی نیز تشکیل میشود و با در مرحله بدایت امور مربوط بازرگانی بوسیله يك دادرس دادگاه شهرستان که سمت ریاست دارد و در نفر دادرس تجاری رسیدگی خواهد شد.

دادرسان امور بازرگانی از اشخاصی که از طرف اطاقهای بازرگانی و صنعتی معرفی میشوند و وزیر دادگستری با نظر وزیر بازرگانی و پیشه‌رهنر آنها را برای مدت سه سال انتخاب مینماید برای داشتن سمت دادرسی بازرگانی شرایطی لازمست که ذیلا شرح میدهد اول داشتن تابعیت لهستان دوم محروم نبودن از حقوق مدنی و سیاسی سوم حسن اخلاق چهارم داشتن سن کمتر از ۳۰ سال پنجم - زبان لهستانی را حرف بزند و بنویسد ششم - دارای معلومات عملی در امور بازرگانی باشد

دادگاههای شهرستان در مرحله بدوی بدعای رسیدگی میکنند که قانون آئین دادرسی مدنی معین میکند (دعای که موضوع ارزش آنها از ۲۵۰۰ زلوتی بیشتر باشد) بعلاوه دعای که در صلاحیت دادگاههای شهرستان قرار دارند بدون توجه بارزش موضوع دعوی مثلا دعای مربوطه رهائی، طلاق، فسخ عقد ازدواج، در قانون جزا (بعضی از جنحه‌ها و کلیه جنایات) و همچنین دعای که بموجب بعضی از قوانین خاص در صلاحیت دادگاه شهرستان قرار گرفته (مثلا دعای مربوط به ورشکستگی) قیومت. همچنین دادگاههای شهرستان بدادخواستهای استیناف ازدادگاه بخش رسیدگی میکنند. قانون آئین دادرسی مدنی و جزائی مواردی را که باید دادرس رسیدگی کرده و حکم دهد و همچنین مواردی را که باید سه نفر دادرس مشترکاً رسیدگی کنند تصریح میکند.

بطور کلی اگر حکم دادگاه شهرستان قابل فرجام باشد دادرسی بوسیله بکنفر دادرس صورت میگیرد ولی برعکس اگر حکم دادگاه مزبور قطعی باشد بوسیله سه نفر قاضی رسیدگی و حکم لازم داده خواهد شد.

دادگاههای استیناف از یک رئیس و چند نایب رئیس و دادرسان تشکیل میشود و مرکب است از دو شعبه مدنی و جزائی دادگاه مزبور بدادخواستهای تمیزی که از دادگاه استیناف و یا دادگاه شهرستان در موافقی که دادگاه مزبور در مرحله استیناف رسیدگی میکند و علاوه در مواردی که طبق قانون دادرسی بعهده آن محول شده حکم صادر میکند. حکم دادگاه از طرف یک اجتماع سه نفری از دادرسان صادر میشود. با وجود این اجتماع دادرسان میتواند یک اصل حقوقی سلوکی را در معرض قضاوت یک اجتماع هفت نفری از دادرسان قرار دهد و اگر در مورد دیگر هر اجتماعی از دادرسان مایل نباشد اصول متخذه از طرف دادرسان هفت نفری را قبول نکند اصل مزبور به شعبه از دیوان تمیز که از تمام اعضاء تشکیل شده تقدیم میگردد و بعد تصمیمات این شعبه در مجموعه اصول قضائی طبع و نشر میگردد.

اگر دادرسان یک شعبه اصول حقوقی متخذه در شعبه دیگر را قبول نکنند جلسه عمومی دادگاه تمیز در این مورد تصمیم خواهد گرفت اصول حقوقی که بدین ترتیب اتخاذ میشود در مجموعه اصول حقوقی درج میشود و فقط بوسیله جلسه عمومی دادگاه قابل تغییر است همچنین تصمیمات هر یک از دو شعبه را راجع بامری که مورد پیشنهاد وزیر دادگستری میشود در مجموعه مزبور درج میشود. این پیشنهادات بقصد روشن ساختن مواد قانونی که مورد شك و تردید قرار گرفته و یا در عمل دچار تناقض شده صورت

۱- اصولاً ترتیب دادگاهها از این قرار است :

مرحله بدوی	دادگاه بخش	و یا	مرحله بدوی	دادگاه شهرستان
مرحله استیناف	» شهرستان		» استیناف	» استان
» تمیز	دیوان تمیز		» تمیز	دیوان تمیز

۱- اینکه دادگاه استیناف جز در چند موردی که چندان مهم نیست رسیدگی تمیزی نمیکند

میگیرد. دیوان تمیز بوسیله دفتر مخصوص مجموعه ای از رویه های قضائی راجع به اصول مهمه را انتشار میدهد. در دادگاههای تمیز و استیناف و دادگاههای شهرستان جلسه عمومی کلیه دادرسان از بین خود دو عضو اداری انتخاب میکنند که گذشته از رئیس دیوان از دو دادرس که از طرف وی انتخاب میشود تشکیل می یابد. شورای اداری مزبور کار سال بعد را بین دادرسان آن دادگاه تقسیم مینماید. تعیین جانشین برای يك دادرس در موقع ناخوشی و یا موانع دیگر - احکام مرخصی از وظائف آن محسوب میشود. بعلاوه در دادگاههای شهرستان که در آن دادگاه مخصوصی صغار بر چیده شده بود این شورای اداری يك یا چند دادرس انتخاب مینماید بالاخره در انتخاب دادرسان برای پست های خالی همکاری میکنند. وزیر دادگستری در حسن جریان دادگاه ها و اعمال دادرسان مراقبت میکند و احکام و آئین نامه هائی مربوط به بازرسی منظم دادگاهها صادر مینماید.

رؤسای دادگاهها نیز در اداره امور دادگاه و مراقبت در اعمال دادرسان ذیمدخلند رؤسای مزبور میتوانند احکامی صادر کنند و اشتباهات را خاطر نشان سازند و خطایا را اصلاح کنند و دادرسان متخلف را به محکمه انتظامی جلب کنند ولی این مراقبت بهیچوجه نمیتواند شامل مواردی شود که طبق قانون اساسی از موارد استقلال کامل قضات محسوب میشود.

دادگاههای عالی تر میتوانند به احکام صادره از دادگاههای تالی که در آن اصول قانونی رعایت نشده باشد و آن دادگاه در ضمن استیناف بآن توجه نموده و ایراد بگیرد و دادگاه پائین تر را سرزنش کند.

دیوان تمیز حق دارد بر حسب پیشنهاد دادستان اول احکام صادره نسبت باشخاصی که دادرسی آنها از صلاحیت دادگاه عمومی خارج است و یا از دادگاهی که صلاحیت مطلق ندارد و یا بالاخره دادگاهی که در هیئت دادرسی آن شخص که حق قضاوت ندارد وجود داشته باشد نقض کند.